

spe
ciál

odborná konference

Partner:



Záštita:

RNDr. Tomáš Hudeček, Ph.D.,
náměstek primátora
hl. m. Prahy a předseda
Komise Rady hl. m. Prahy
pro územní plán a jeho změny

Odborný garant:



Útvar rozvoje
HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY



**Jak se bude Praha
rozvítet po roce 2016?
Město pro lidi, nebo pro auta?**



Leading
Minds
Forum

Metropolitní plán má za cíl vytvořit z Prahy město pro lidi

Čím méně pravidel je, tím jsou pevnější. To platí podle radního pro územní rozvoj Tomáše Hudečka (TOP 09) i pro územní plánování, jehož revoluční změnu před pár měsíci odstartoval. Nový Metropolitní územní plán, jehož pořízení posvětilo pražské zastupitelstvo, zásadně změní přístup k rozvoji Prahy.

Zkostnatělý přístup funkčního pojetí plánu, praktikovaný od sedmdesátých let minulého století, má být nahrazen pojetím, ve kterém budou na prvním místě struktura a charakter města. Jednou z klíčových otázek, jak ukázal úvodní panel konference o rozvoji Prahy po roce 2016 pořádané platformou Leading Minds Forum, jejímiž organizátory jsou deník Mladá fronta E15 a společnost DDeM, je míra regulace.

„Územní plán, který je velmi přísný, je zároveň velmi nestabilní,“ poukázal Hudeček na množství změn, průběžně schvalovaných ve stále ještě platném plánu. Za minulých volebních období bylo navrženo na tři tisíce změn. Právě dosavadní praxi, kdy investoři a developeři tlačí na dílčí změny, týkající se povolené zástavby území, Hudeček od svého loňského nástupu na magistrát ostře kritizuje. Poukazuje na korupci, která nahodilě změny územního plánu provází.

Jednodušší Metropolitní plán má stanovit pouze maximální možnou zátěž v lokalitě. Barevné plochy už nebudou určovat konkrétní funkční využití území. „Jednotlivé zátěže budou vrstveny, to znamená, že plocha

s vyšší zátěží samozřejmě umožňuje zátěž nižší,“ připomněl Hudeček. K některým územím pak bude pořízena podrobnější dokumentace.

Hudečkovým oponentem v pohledu na potřebnou míru regulace je náměstek ministra pro místní rozvoj Miroslav Kalous. Podle něho ani Metropolitní plán prostor pro korupci nevymítí. Rigidní dokument je složitější aktualizovat, ale dává větší jistotu majitelům nemovitostí, že v jejich lokalitě nebude docházet k živelným změnám. „V případě malé regulace pak investoři mohou obtížně předvídat, jak ten který úřad bude rozhodovat. Takový plán také hůř ochrání zájmy vlastníků pozemků i samotných občanů,“ míní Kalous.

S nadhledem bez přehlížení

Dalším tématem je rozvržení kompetencí mezi magistrát a jednotlivé městské části. „Každé rozhodování by se mělo odehrávat na co nejnižší úrovni, co nejbližší lidem. Nicméně v případě územního plánu je dáno stavebním zákonem, že celek musí dělat město. Pro udržení celkové koncepce rozvoje města je nezbytné,



Foto profimedia.cz

aby si základní pravomoci ponechalo Zastupitelstvo hlavního města Prahy,“ zdůraznil Hudeček. Podněty ale podle něho musí přicházet z městských částí. Jak ve svém příspěvku poznamenal jednatel Klubu Za starou Prahu Richard Biegel, jednotlivé čtvrti mají každá svoji logiku uspořádání. „Praha má množství horizontů, rozmanitost, která vznikala ve vrstvách,“ vysvětlil Biegel.

Vedoucí týmu pro přípravu Metropolitního plánu, architekt Roman Koucký zase vyzdvihl, že při rozvíjení města je mimořádně důležité

sledovat jej jako celek: „Máme příliš fragmentované rozhodování. Hranice měst stanovilo rozmařilé 20. století. Úkolem 21. století je hranice udržet a smysluplně je naplnit.“

Důraz na kompaktnost města a jeho rozrůstání dovnitř, nikoliv na vnější rozměňování, kladli ve svých vystoupeních také architektka a vedoucí nově vytvořené kanceláře veřejného prostoru na Útvaru rozvoje hlavního města Prahy (URM) Pavla Melková i architekt Pavel Hnilička, působilci na URM jako vedoucí pracoviště pro územní a stavební standardy.

„Veřejný prostor musí vybízet k pěšímu provozu a pobývání ve městě, které pak není jen koridorem sloužícím k průchodu odněkud někam,“ uvedla Melková. Kompaktní město vstřícné pro pěší, jako je například Vídeň, také méně trpí zátěží z automobilové dopravy. Na přetíženost Prahy v této souvislosti poukázal Vratislav Filler z iniciativy Auto*Mat: „Systém dopravy není dotažen do té podoby, aby byl plně funkční.“

Proces zahájen

Požíování Metropolitního plánu odstartovalo na podzim jeho zadáním. „V prvním kvartálu příštího roku by mělo být zpracované,“ řekl Hudeček.

Zpátky do centra. Jednou ze zásadních tezí, která zazněla na konferenci pořádané deníkem Mladá fronta E15 a společností DDeM, je to, že veřejný prostor musí lidi vybízet k pobývání ve městě. To pak není jen koridorem sloužícím k rychlému průchodu odněkud někam

kancelář připravit detailní metodiku plánu, inventuru podkladních výkresů a spolupracovat na zadání plánu.

Celý proces vytváření plánu slibuje URM dokumentovat a průběžně zveřejňovat. Nový územní plán bude opět v měřítku 1: 10 000, nikoliv Hudečkem původně plánovaných 1: 25 000, s čímž nesouhlasilo ministerstvo pro místní rozvoj. Pro nestabilizovaná území jednotlivých městských částí vzniknou další plány v podrobnějším měřítku 1: 5000 a pro velká rozvojová území mají být vytvořeny regulační studie v měřítku 1: 1000.

Vstřícnější web a infocentrum

Počátkem října URM dokončil nový portál územního plánování upraha.cz, jenž má sloužit jako komplexní zdroj informací o vzniku Metropolitního plánu i jako podklad pro odborné práce, a to jak široké veřejnosti, tak projektantům, pracovníkům státní správy a samosprávě či studentům. Kromě zpráv o historii, současnosti a budoucnosti městského plánování web poskytne i praktické informace o aktuálních stavebních uzávěrách.

Především stránky byly podle magistrátu složité a uživatelsky nepřehledné. „Naším cílem je, aby se o další vývoj města Pražané více zajímali a zohlednili jej například při koupi nemovitosti. Nový dům totiž není jen interiér, exteriér a pozemek, ale i blízké okolí, které se může za několik let pozměnit,“ vysvětlil zástupce ředitele URM Kamil Kubiš. K dispozici jsou také různé vyhlášky, regulativy, výkresy, změny nebo jednotlivé úpravy územního plánu. Informace a obecná pravidla rozvoje území včetně textů

a výkresů obsahuje sekce Zásady územního rozvoje. Web obsahuje také kompletní strategický plán města.

Příští rok na jaře má být otevřeno informační středisko, které bude představovat vize Prahy. Veřejnosti by mělo na praktických příkladech vysvětlovat, co je možné z územního plánu vyčíst. Praha už podobné středisko má, nyní sídlí ve Škodově paláci. Podle Kouckého je ale informační servis potřeba zlepšit.

Denisa Novotná

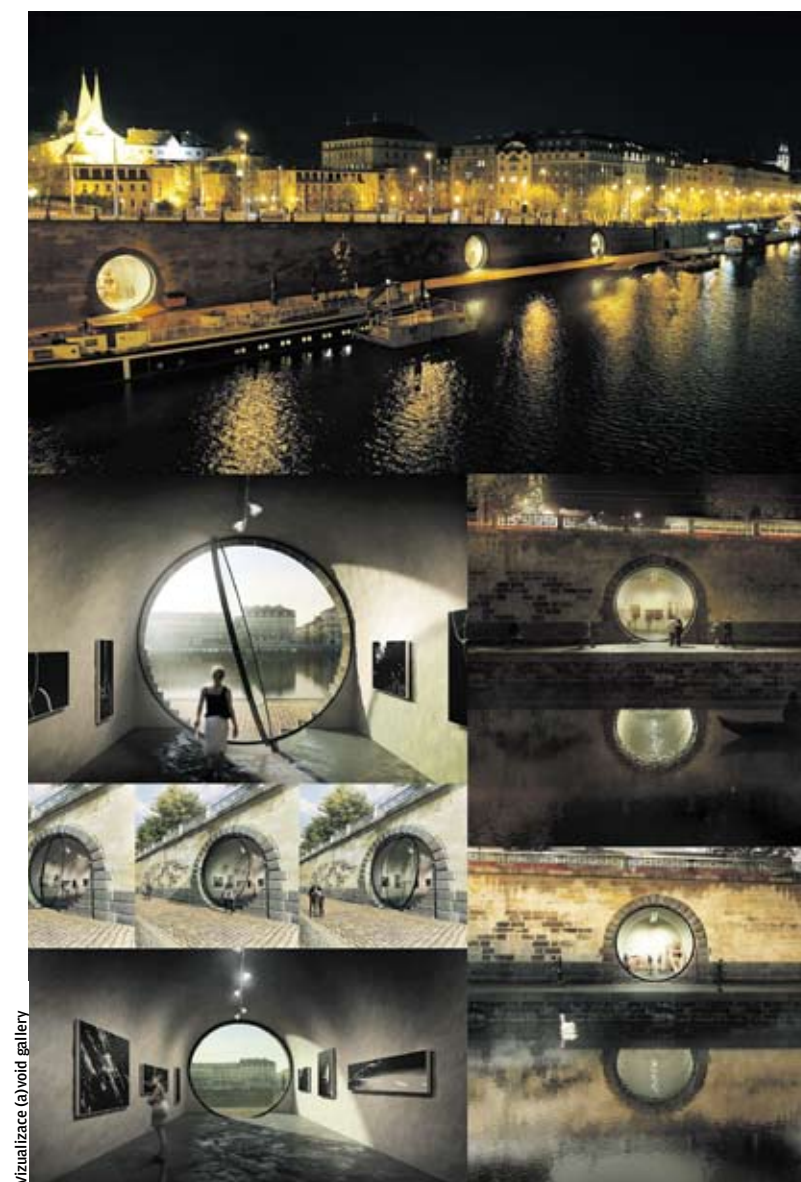
Příprava Metropolitního plánu

Co už proběhlo:

- > zrušení předchozího konceptu územního plánu
- > zahájení změny obecných technických požadavků na výstavbu pro hlavní město
- > vznik Kanceláře metropolitního plánu na URM

Co je v procesu:

- > příprava inovovaného zadání
- > transformace URM



Vizualizace (a)void gallery

Galerie na Rašínově nábřeží. (A)void Gallery chystá oživení soustavy dvou až pěti prostor vklenutých do opěrné zdi náplavky. Řešení architekta Petra Jandy pracuje s minimálními výtvarnými prostředky ve prospěch očištění stávajících tvarů. Vstup do galerie je zpřístupněn eliptickými okny-dveřmi z akrylátového skla otvíranými v celé ploše diagonálním pootočením (více o ožívování pražských náplavek na straně osm)



Foto E15 Anna Vacková

Tomáš Hudeček: Změna systému územního plánování je nezbytná

Nejedná se o nějakou vymyšlenou revoluci, říká o svém přístupu k přípravě nového územního plánu radní pro územní rozvoj a primátorův náměstek Tomáš Hudeček (TOP 09). Podle něho Praha aktuálně prochází procesem, který se v západní Evropě odehrál už nejméně před dvaceti lety.

E15: Proč v územním plánu platí, že čím méně pravidel, tím jsou pevnější? Což citují vaše slova.

Tento princip je obecný. Na jednodušších pravidlech panuje vždy širší shoda a jsou stabilnější. Například všichni respektují jednoduché pravidlo, že na silnici se jezdí vpravo a přednost má vozidlo přijíždějící zprava. V otázce nejvyšší povolené rychlosti v určitém úseku už takovou shodu nenajdete, v tom se už projevují lokální či názorová specifika. Metropolitní plán má tedy v principu vytvářet to první – obecnější a široce přijímaná pravidla a přístupy k rozvoji území, tedy taková pravidla provozu. Jenom tak bude zajištěn stabilní a celistvý rozvoj území. Současné vymezování funkcí ho paradoxně činí nefunkčním.

E15: Shrňme, čím se bude metropolitní plán lišit od toho stávajícího, který by měl platit do roku 2015.

Předně se mění pojetí celého územního plánu. Už nebude určovat funkční využití území. Základní stavební jednotkou města je blok. Ze shluků bloků a prostranství mezi nimi s podobným urbanistickým charakterem lze vymezit lokality. Ty by měly být základními stavebními kameny a jejich popis a identifikace hlavním obsahem územního plánu. Klíčovým termínem územního plánu by proto neměla být „funkce“, jak je tomu dnes, ale „struktura“.

V grafickém zobrazení tedy ponесou barevné plochy zcela jinou informační hodnotu. Dnes barva plochy označuje funkční využití daného území, nově to bude maximální zátěž území. Jednotlivé zátěže budou vrstveny, to znamená, že plocha s vyšší zátěží automaticky umožňuje zátěž nižší. Naopak toto neplatí.

E15: Jaké by podle vás mělo být optimální rozdělení pravomocí při plánování mezi město a jednotlivé městské části?

Pro udržení celkové koncepce rozvoje města je nezbytné, aby si základní pravomoci ponechalo Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Úzka spolu-

práce s městskými částmi je ale pro správné fungování plánu nutností.

E15: Jak bude příprava Metropolitního územního plánu konkrétně vypadat v nejbližší době? Co chcete stihnout projednat během příštího roku?

Prvním krokem je zadání nového plánu. V prvním kvartálu příštího roku by mělo být zpracované. Následovat bude projednání zadání. Časový předpoklad schválení zadání je podzim 2013. Současně budou probíhat přípravné práce na návrhu územního plánu, abychom po schválení zadání neztráceli čas a mohli začít intenzivně pracovat na návrhu. Zároveň věřím, že ve druhém kvartále 2013 se podaří otevřít stálé informační středisko územního plánu. Takové středisko je v jiných evropských zemích standardem. Je jedním z nutných nástrojů k tomu, aby občané začali vnímat územní plán pozitivně, aby ho skutečně dokázali přijmout za svůj.

E15: Co bude dál s už nachystanými celoměstsky významnými změnami, které se dosud projednávaly mimo nový územní plán? Budou pokračovat?

Změny se týkají toho současné platného plánu. Dokud bude tento starý plán v platnosti, budou trvat i procesy změn územního plánu. Lze velmi zjednodušeně říci, že současný plán na změnách stojí, bez změn není možné město rozvíjet. S novým Metropolitním plánem budou díky jeho koncepci další změny omezeny na minimum. Dále není třeba rozlišovat změny na celoměstské a „neceloměstské“,

tedy starší vlny změn 06, 07 a podobně. Toto pojmenování je pouze organizační označení. Z hlediska průběhu projednávání se u každé změny postupuje naprosto shodně. Je třeba si vyjasnit, co v té otázce znamená slovo „pokračovat“. Pokud je změna územního plánu projednávána, neznamená to nutně, že bude i schválena. Většina dříve zahájených změn je dnes v zastupitelstvu naopak zamítána.

E15: Jakými změnami prochází Útvar rozvoje hlavního města Prahy?

Na Útvaru rozvoje hlavního města Prahy byla založena Kancelář metropolitního plánu, která bude hlavním zpracovatelským pracovištěm nového plánu. Jinak útvar ještě projde celkovou reorganizací. Prvním krokem už bylo přesunutí několika pracovních míst na Odbor územního plánu.

E15: Máte pro svoje záměry dostatečnou podporu ve vedení města? Minimálně část ODS byla pro zachování dřívějších pravidel pořizování územního plánu.

Dostatečnou podporu mám. Současný stav v územním plánování je neudržitelný, funkčně pojetý plán se stále více odtrhuje od reality dynamického města jednadvacátého století. Změna systému územního plánování je nezbytná. Rád bych zdůraznil, že se nejedná o nějakou vymyšlenou revoluci. Tento posun se nejen v zemích západní Evropy odehrál už před dvaceti a více lety. Nepodporovat tento nutný a pro Prahu prospěšný krok by bylo zcela iracionální. **dna**

Tomáš Hudeček (33)

Vystudoval matematiku a geografii na Přírodovědecké fakultě UP a v doktorandském studiu pokračoval v Praze na Přírodovědecké fakultě UK, kde působil od roku 2003 na katedře aplikované geoinformatiky a kartografie. V roce 2009 vstoupil do TOP 09, kde je nyní místopředsedou pražské organizace. Před dvěma lety byl zvolen pražským zastupitelem. Od listopadu 2011 je prvním náměstkem pražského primátora.



Foto E15 Anna Vacková z x

Roman Koucký: Praze chybí kvalitní architektura

Včele týmu, který připravuje nový územní plán, stojí po letech nikoli úředník, ale zkušený architekt. To se projevuje i v pohledu na budoucí rozvoj metropole. „Praha dosud není schopna považovat kvalitní architekturu za svoji největší hodnotu. A nejde jen o architekturu historickou, ale zejména o architekturu současnou a budoucí, pro kterou musíme vytvořit ideální podmínky. A to se v současné době opravdu hrubě nedaří,“ konstatuje Koucký.

E15: Co považujete při tvorbě nového územního plánu za nejdůležitější?

Nejdůležitější je celek, je nezbytné, abychom se na Prahu dívali skutečně jako na metropoli, jako na jedno vrstevnaté město. Hledáme odpovídající „podklad“, na základě kterého se bude mocí Praha další desetiletí rozvíjet jako důležitý metropolitní region v Evropě. Rozvíjet v původním smyslu toho slova: rozvoj je zlepšení stavu. Takový postup je sice z hlediska současné legislativy a vzhledem ke správnému členění republiky obtížný, ale musíme se o to alespoň pokusit. Ty části plánu, které vyžaduje zákon, budou zpracovány v intencích platné legislativy, ostatní části systému budou naznačovat možnou cestu.

E15: Mělo by se podle vás město

rozrůstat uvnitř svých struktur, či spíš směrem ven?

Extenzivní rozvoj je už minulostí. Je to neřest dvacátého století. Řídké a „nekonečné“ město je ve výsledku drahé, není příliš ekologické a zejména je architektonicky nepřijatelné. Z hlediska životního prostředí musíme hledat kvalitu v každém místě, v každé jednotlivosti. Město by mělo být především místem k životu a život přece není dojíždění z jednoho konce na druhý. Proto potřebujeme intenzivní strukturu, která vytváří především kvalitu života.

E15: Jak bude regulována výšková zástavba?

Všechna města v historii rostla do výšky. Je to přirozený proces. Město svojí hustotou získává vnitřní energii a jedním z průvodních jevů zahušťování, ne-li tím nejvýraznějším, je postupné zvyšování hladiny zástavby. Praha dosud nemá žádnou kompoziční rozvahu o výškovém uspořádání jednotlivých částí města. A ty jsou strukturou zástavby i výškově velmi rozdílné. Je potřeba jasně naznačit budoucí kompozici metropole a pokud se k ní postupně přibližovat. Nejhorší jsou osamělé výškové solitéry vzniklé z neexistujícího názoru, který se schovává za podivné zákazy.

E15: Jak se změní měřítka územního plánu? A proč?

Metropolitní plán Prahy, jak již bylo

řečeno, musí být jednotným celkem. Bude to soustava plánů o různé podrobnosti. Všechny plány budou provázané a budou zobrazovat, popisovat a regulovat vždy různé jednotlivosti, které přísluší právě dané podrobnosti zpracování. Postupně tak plán definuje celkovou kompozici města a využití území, veřejná prostranství a strukturu zástavby v problematických lokalitách a detail jednotlivých veřejných prostranství. Po dlouhých úvahách je zřejmé, že vždy pětinašobné zpodrobnění popisu je ideálním řešením. Proto budou jednotlivé části plánu zpracovány ve třech typech měřítek. Metropolitní plán jako celek tak umožní jednoduché a předvídatelné rozhodování o umístění stavby v daném území. Pojem stavba používám zjednodušeně také proto, že i park je z pohledu územního řízení stavbou.

E15: Jste architekt, co Praze z vašeho pohledu nejvíc chybí?

Bude to znít možná nadneseně a prvoplánově, ale myslím, že právě architektura. Praha chce být kulturní metropolí, ale pro kvalitu svého prostředí, vystavěného i přírodního, toho moc nedělá. Aby mohla být kulturní, musí především produkovat kapitál. Kde jsou peníze, tam se postupem času objeví i kultura. A všemožné chiméry dotací nás nezachrání. Praha dosud není schopna považovat kvalitní architekturu za svoji největší

hodnotu, nedokážeme vidět kvalitu v mnohosti a v kontrastech. A nejde jen o architekturu historickou, kterou už nemůžeme ovlivnit, neboť ji můžeme jedině zničit, ale zejména jde o architekturu současnou a budoucí, pro kterou musíme vytvořit ideální podmínky. A to se v Praze v současné době opravdu hrubě nedaří. Kvalitní architektura nevzniká sama od sebe, je nutné ji vyhledávat a všemožně podporovat. Zejména legislativní stabilitou a mediálním zájmem.

E15: Jak obyvatelé Prahy pocítí přínos nového Metropolitního plánu?

Doufám, že se v průběhu přípravy tohoto plánu podaří dosáhnout zejména toho, čemu se říká „potlačení nedůvěry“. Doufám dokonce, že by Pražané mohli mít svůj plán i rádi. Byl bych rád, kdyby se jednotlivé části společnosti včas a v dostatečné podrobnosti dozvěděly, jak bude nový plán vypadat, jak bude Prahu iniciovat, co bude umožňovat a co nikoli. Zpětná vazba je důležitá, není možné plán jen udělat, je nutné o něm také komunikovat alespoň s těmi, kteří o to projeví zájem. Bohužel tato součást tvorby plánu stojí mnoho peněz a čas – nebude to hned, je to práce na řadu let, protože mnoho bylo zanedbáno. Praha čeká už dlouhá desetiletí a rozhodně si nový pohled do jedenadvacátého století zaslouží. **dna**

Vídeň, Mnichov nebo Berlín – evropský urbanismus vychází ze společných kořenů

Útvar rozvoje hlavního města Prahy (URM) se při vytváření nového konceptu územního plánu a pojetí veřejného prostoru inspiroval i v metropolitních západní Evropy, jejichž rozvoj a tradice nenarušily desítky let komunitického režimu. Další fatální chybou už z let nedávno minulých byla živelnost rozvoje velkých částí metropole. „Praha se pustila do rozprodeje velkých území, aniž by existovala nějaká vize rozvoje,“ upozornil vedoucí pracoviště URM pro územní a stavební standardy Pavel Hnilička.

Přestože každá země má své specifické podmínky, rozdílný historický vývoj a společenské konvence, v základních principech je mnohé přenositelné. Vývoj evropského urbanismu a stavby měst mají často společné kořeny a stavitelské umění se vždy přelévало přes hranice států, což připomíná i architekt Hnilička. Ten od roku 2003 vede nejen vlastní ateliér Pavel Hnilička Architekti, ale spolupracuje i na pražských projektech s rakouským ateliérem Baumschlager Eberle.

Zejména k Vídni nás vážou historická i kulturní pouta. Kromě Rakouska se URM zaměřil například na Německo jakožto největšího souseda a na severské země, které jsou vyhlášené zodpovědným přístupem k výstavbě měst a péčí o veřejný prostor. Právě na veřejný prostor by nyní měla být v pražském plánování soustředěna výraznější pozornost. Při URM za tímto účelem nově vznikla kancelář veřejného prostoru. „Koncepte zdůrazňující význam veřejného prostoru jak pro

strukturu a detail města, tak pro kvalitu života lidí se různými způsoby promítne do všech měřítkových úrovní Metropolitního územního plánu,“ říká vedoucí kanceláře veřejného prostoru URM, architektka Pavla Melková.

Rakousko: územní plán bez právního nároku

Vídeň má pravidla pro vývoj města a městské plánování shrnuté do jednoho dokumentu – Vídeňského stavebního řádu. Plánování se odehrává ve třech vrstvách: územní plán, regulační plán a plán konkrétní stavby.

Územní plán ukazuje v hrubých rysech, podle jakých zásad by se město mělo vyvíjet a kde se zpracovávají regulační plány. Jak zdůraznil Hnilička, územní plán přitom není pro stavebníky právně závazný, to je až regulační plán. Plochy člení územní plán do čtyř základních kategorií: zelené plochy, dopravní pásy, stavební plochy, speciální oblasti.

Regulační plány znázorňují, jestli a případně jak jsou plochy v územním plánu zastavitelné, respektive jaká práva a povinnosti plynou z regulačních pravidel pro jednotlivé vlastníky. Teprve úroveň regulačního plánu zakládá právní nárok. Jedině regulační plán totiž může přesně a jasně stanovit pravidla v konkrétním místě. Podobný princip platí i v Nizozemsku.

Německo: odškodnění za ztrátu hodnoty pozemku

V Německu platí Spolkový stavební zákon, ale každá jednotlivá země má svůj vlastní stavební řád. V celostátním zákonu jsou především formulována pravidla, které dávají zemím a městům vodítka, jaké plánovací metody mohou použít. Stavební řád se pak zabývá praktickými předpisy. Důležitá je vyhláška o využití staveb, která definuje využití území, pozemků, a je platná celostátně. K tomu mají jednotlivá měs-

ta vlastní stavební vyhlášky, které jsou dané hlavně jejich historií a charakterem. Spolkový stavební zákon obsahuje ustanovení, na jejichž základě je možné vymezit část území pro konkrétní způsob využití. Ustanovení jsou základem pro zpracování územního plánu a regulačního plánu obcí. Vzhledem k tomu, že územní plán může významným způsobem omezit možnosti využití jednotlivých pozemků, obsahuje zákon také úpravu odškodnění za případnou ztrátu hodnoty pozemku.

Podle Spolkového stavebního zákona musí být občané stejně tak jako relevantní sdružení seznámeni co možná nejdříve s obecnými cíli a záměry připravovaného územního plánu. Zobrazení územního plánu nejsou detailní, nejsou uvedeny hranice ani čísla pozemků. Regulační plán je založen na územním plánu a je omezen na část obce. Je závazný pro občany a stavební úřady a stanoví, jakým způsobem je možné konkrétní pozemek zastavět.

Dánsko: města, osady a venkov

Stavební sektor v Dánsku podléhá doзору dvou ministerstev – obchodu a životního prostředí. Zatímco ministerstvo obchodu má na starosti legislativu ohledně výstavby – Building Act, rezort životního prostředí má dohled nad celkovým prostorovým plánováním – Planning Act. Ten rozděluje Dánsko do tří specifických oblastí: na města – zastavěné území, osady – chatové oblasti a venkov – nezastavěné oblasti. Určuje základní nástroje územního plánování a rozděluje je do úrovní národních cílů, regionálních strategických plánů a územních místních plánů. Planning Act rozeznává dva plány – městský, který se vypracovává pro celé město a je obdobou českých územních plánů, a místní plán připomínající spíše obsáhlejší regulační plány. Lokální plán se vypracovává vždy pro území, které potřebuje stabilizovat nebo naopak rozvinout.

Denisa Novotná



Foto a vizualizace ÖBB

Ukázka přestavby hlavního nádraží ve Vídni. Město nejprve zpracovalo regulační plán na celé území, který vymezil prostor pro dráhu, velký veřejný park, ulice a prostor pro stavby. Teprve tehdy, když byla hotová koncepce rozvoje a stanovena pravidla pro stavění, se stavební pozemky pronajímaly nebo prodávaly. V Praze je postup úplně obrácený. Nejprve se území prodá nebo pronajme a pak se teprve řeší, co a jak se na něm může postavit

Pavla Melková: Lidé se cítí dobře v prostoru historických center měst

Letošní laureátka Národní ceny za architekturu Grand Prix Pavla Melková se stala vedoucí nově kanceláře veřejného prostoru při Útvaru rozvoje hlavního města Prahy. „Pojem veřejného prostoru v plánování města se znovu dostává do významnější pozice, která mu přísluší, protože v podstatě tvoří hlavní strukturu města,“ zdůrazňuje architektka s tím, že v historických sídlech to byla samozřejmost.

E15: Jak se zrodil nápad na vznik kanceláře veřejného prostoru?

Vznik kanceláře veřejného prostoru je především reakcí na dlouhodobé vakuum, na neexistenci pracoviště, které by se specializovaně zabývalo otázkami veřejného prostoru z pozice správy města a současně na odborné architektonické úrovni. Taková

pracoviště, samozřejmě v různých podobách, vznikla v uplynulé době v řadě evropských měst, a jsou to právě ta města, která se nyní mohou prezentovat výsledky v podobě kvalitního veřejného prostoru.

E15: Co je úkolem kanceláře?

Elementárně je cílem kanceláře prosazování a obhajování samotné existence veřejného prostoru, jeho významu a zájmů. Dále pak ovlivňování podoby veřejného prostoru směrem ke kvalitě.

E15: Proč se dnes urbanismus soustředí právě na veřejný prostor?

Neformulovala bych to tak, že se urbanismus soustředí na veřejný prostor. Spíše se pojem veřejného prostoru v plánování města pomalu znovu dostává do významnější pozice, která mu přísluší, protože

v podstatě tvoří hlavní strukturu města. V historických sídlech to byla samozřejmost jak z hlediska urbanismu, tak jako odraz nastavení společnosti.

E15: Jak bude veřejný prostor zohledněn v Metropolitním plánu?

Bude na něj rozhodně kladena větší váha, než ve stávajícím územním plánu. Koncepce zdůrazňující význam veřejného prostoru jak pro strukturu a detail města, tak pro kvalitu života lidí ve městě se různými způsoby promítne do všech měřítkových úrovní Metropolitního plánu. Souběžně s ním bude také vznikat manuál veřejných prostranství, který se bude v obecné rovině zabývat principy i detaily tvorby veřejného prostoru. Na tento dokument nebo některé jeho části se v nějaké formě bude pravděpodobně odkazovat územní



Foto E15 Anna Vacková

Pavla Melková

Vystudovala Fakultu architektury ČVUT. Do roku 1990 pracovala ve státním podniku Obnova památek. Společně s architektem Miroslavem Cikánem založila ateliér MCA, ve kterém působí dodnes. Loni dokončila doktorské studium na Fakultě architektury ČVUT. Získala hlavní Národní cenu za architekturu Grand Prix 2012. Od letošního roku je vedoucí kanceláře veřejného prostoru při Útvaru rozvoje hlavního města Prahy.

plán nebo například nová vyhláška o obecných technických požadavcích na výstavbu v hlavním městě.

E15: Nechybí v Praze oproti zahraničí ideové soutěže na rozvoj velkých území? Co lze v tomto směru podniknout?

Architektonických soutěží je, zejména v poslední době, v Praze skutečně málo. Zároveň se také ukazuje, že pro kvalitní výsledek má zásadní význam odborně připravené zadání soutěže, které by mělo být zárukou, že vítězné návrhy budou nejen architektonicky zajímavé a podnětné, ale

také realizovatelné. Každá úspěšná realizace vzešla z architektonické soutěže je potom motivací a argumentem pro používání architektonických soutěží jako cesty ke kvalitnímu výsledku.

E15: Podporujete rekonstrukce starších objektů. Proč podle vás lidé raději vyhledávají starší zástavbu?

Pokud je potřeba doplnit ve městě nějakou funkci, je vždy lepší v první řadě využít stávající zástavbu nebo doplnit stávající strukturu novostavbou v jejich prázdných místech, samozřejmě při zachování principů této struktury. A teprve pokud to není možné, tak stavět na volných plochách a na okrajích měst. Rozvolňování nové zástavby při nevyužívání potenciálu stávající struktury škodí jak městu samotnému, tak volné krajině. Rekonstrukce

a využití starších objektů je také žádoucí z hlediska zachování jejich historické a společenské hodnoty. Rekonstrukce či konverze staré zástavby dokáže při erudovaném

Rozvolňování nové zástavby při nevyužívání potenciálu stávající struktury škodí jak městu samotnému, tak volné krajině



přístupu architekta splnit většinu nároků na využití kladených v současné společnosti. Jedním z důvodů, proč se lidé cítí dobře v historických centrech měst, není historický detail, ale především prostorová struktura – její členitost, hustota, měřítko, rozmanitost, tedy vlastnosti, které se nám v nové zástavbě většinou nedaří vytvořit, mimo jiné kvůli různým limitům ve stávajících vyhláškách.

E15: Proč v Praze působí tak málo zahraničních architektů? Jsme příliš uzavření vůči světu?

Důvodů bude víc. Souvisí to například se stavem naší společnosti, ve které chybí poptávka po kvalitní architektuře i její ocenění. Stejně jako obecně chybí důvěra ve skutečnou profesionalitu, jež je nahrazována tendencí ke zprůměrnění.

Pražské náplavky konečně ožívají, kromě trhů i uměním



Vizualizace (A)void gallery

Trocha futurismu. Projekt plovoucí galerie (A)void floating pracuje s konverzí torza kolesového parníku z třicátých let minulého století zprovozněného jako galerie, kavárna a příležitostný koncertní prostor. Záměrem je kompletní obměna vzhledu celého objektu každé dva roky přinášející nová výtvarná řešení lodí. Pilotní návrh architekta Petra Jandy je koncipovaný jako tčkávé rozhraní interiéru s exteriérem sestavené z ocelových prutů bez povrchové úpravy

Debaty o veřejném prostoru přinášejí první konkrétní výsledek, kterým je oživení pražských náplavek. Po ukončení nájemní smlouvy se společností Pražská servisní, která nedokázala na náplavkách vytvořit životaschopnou koncepci, se zejména k vltavským břehům v Praze 2 postupně vrací život. V rámci projektu Praha pro lidi se v říjnu konala první veřejná diskuze o využití tohoto atraktivního prostoru. Vyplynulo z ní, že místní samospráva by měla ponechat volnější ruku občanských sdružením. Lidé zejména vyzývali magistrát, aby neprosazoval konkrétní aktivity, ale jen stanovil pravidla a dohlížel na jejich dodržování. Závěry ze setkání se rad-

ní pro územní rozvoj Tomáš Hudeček (TOP 09) chystá předložit na jednání Rady hlavního města Prahy. „Je smutné, že se náplavkami musí zabývat magistrát a není možné, aby se konkrétní lidé, kteří mají zájem a chuť s veřejným prostorem pracovat, dokázali na jeho využití dohodnout s městskými částmi,“ poznamenal Hudeček. „Úkolem samosprávy nemá být snaha získat maximální finanční benefit z veřejného prostoru, ale naopak umožnit občanům tento prostor aktivně využívat. Proto probíhá projekt Praha pro lidi, při němž společně hledáme řešení pro návrat života do města,“ doplnil Hudeček. Na pražských náplavkách je teď třeba vyřešit jejich dopravní do-

Z debat o budoucím využití náplavek vyplynula také specifika pro jednotlivé lokality:



Foto: Forum

Náplavka v Praze 2 (pod Rašínovým nábřezím)

- > má dobrou dopravní dostupnost a napojení na živé centrum města
- > nabízí atraktivní pohledy, například na panorama Hradčan
- > pozitivní je, že náplavka byla oživena iniciativou zdola občanského sdružení Dvojka sobě, například zde pořádá kulturní akce (A)void Gallery, která plánuje i další umělecké projekty
- > podařilo se přetáhnout pouliční umělce z centra, a rozvíjí se tedy přirozeně pouliční produkce

Náplavka v Praze 5

- > obecně je definována jako rezidenční
- > lze navázat na stávající hřiště a skatepark nad náplavkou a přidat další volnočasové aktivity, na-

- bídnout dětská hřiště, pláž, kluziště, in-line dráhu
- > je možné využít průmyslovou činnost na břehu, především ve spojení s pivovary
- > ponton může nabídnout atraktivní restaurace na vodě pro letní i zimní provoz
- > plánuje se propojení s Císařskou loukou
- > mechanickým přívozem by mohlo vzniknout propojení obou břehů v Praze 2 a 5

Náplavka v Praze 1

- > obecně je definována jako turistická
- > nad náplavkou jsou hotely, instituce, nemocnice – přílehlá zastávka tedy není rezidenční – zatím je v místě špatné dopravní spojení i osvětlení, chybí jakékoli zázemí
- > lze využít stávající kotviště jako atrakce pro rodiny, restaurace na vodě
- > díky blízkosti Anežského kláštera by bylo možné navázat spolupráci s Národní galerií
- > bude třeba vybudovat dětská hřiště a přidat prvky zeleně, lavičky, plovoucí objekty

stupnost, napojení na městskou hromadnou dopravu, zvážít možnosti spojení obou břehů přívazy, zpříjemnění prostor zeleně a eventuálně i propojení náplavek navzájem. Cílem má být odstranění automobilů z těchto prostor.

Náplavkám zatím chybí zázemí, a to především toalety, lavičky či drobné občerstvení. Podle záměrů města by neměly ožít bary, restaurace

a kavárnami, ale především mají sloužit k zajímavým aktivitám a volnočasovým akcím provázaným promyšlenou koncepcí. Hodně bude záležet na tom, jací nájemci se ožívání náplavek ujmou. Magistrát počítá s tím, že pro fungování náplavek jako kvalitního veřejného prostoru bude třeba určit jednoho správce.

Denisa Novotná

Bike sharing

Po vzoru řady evropských metropolí se i v Praze začíná rozjíždět projekt sítě veřejných kol, takzvaný bike sharing. Krátkodobé výpůjčky kol, dostupných 24 hodin denně, mají být alternativou městské veřejné dopravy. Praha spustila pilotní projekt, v jehož rámci zatím v Karlíně funguje osm výpůjčních stanovišť. „Abychom v Praze mohli bike sharing prosadit, musí existovat dostatek výpůjčních míst. To znamená zhruba 150 lokalit, které je třeba vytipovat,“ říká předsedkyně komise rady hlavního města pro cyklistickou dopravu Monika Křobová

Hášová. Celkový počet dostupných bicyklů by měl dosáhnout 1200. Díky síti městských kol by mohla být pokryta i dopravně slepá místa v historickém centru a výrazně by se snížil počet automobilů v centrálních oblastech. Lidé, kteří mají o bike sharing zájem, se nyní registrují na kontaktním místě nebo on-line na internetu. Zvolí si tarif, předplatí kredit a mohou systém ihned využívat. Pražanům se vyplatí hlavně roční kredity, turisté mohou zvolit kratší tarify na den, víkend či týden.

Doprava ve městě je neoddělitelnou součástí veřejného prostoru

Rozvoj města přímo závisí na stavu a rozvoji dopravy a dopravních cest. Dva základní cíle pro Prahu jsou posilování polyfunkčního města s nabídkou bydlení i zaměstnání v každé jeho části a omezení další expanze zastavěného území, vyjma koridorů dopravních os. Tento přístup je základem pro dlouhodobé snižování dopravních objemů ve městě. Každá nová dopravní stavba se totiž stává neoddělitelnou součástí veřejného prostoru.

Základním principem je dlouhodobá snaha o snižování objemu dopravy, a to jednak přibližováním vzdáleností mezi bydlištěm a pracovištěm a dále vytvářením vhodných podmínek pro převedení části objemu dopravy na prostorově méně náročné dopravní módy, tedy městskou hromadnou dopravu, pěší provoz a cyklistickou dopravu.

V individuální automobilové dopravě je prioritou její rozptýlení, zejména uvnitř města, do se týče nejvíce tras komunikačního skeletu. Dalším nástrojem pro vytváření živého města je regulace dopravy v jeho centrálních částech. Vysokoobrátkové parkování je navázáno na nadřazené komunikační okruhy v okrajových částech města.

Křižovatky a radiály

Praktické dopady nové koncepce spočívají v revizi vytvářeného komunikačního skeletu. Vnější a vnitřní okruh by neměly být realizovány

jako dosud, tedy jako monofunkční „neměstské“ dopravní stavby, jimiž Praha ztrácí svou tvář. Radiály mají být budovány jako významné městské třídy a jako silné uliční prostory. Křižovatky radiál a městského okruhu by se měly stát uzly veřejného prostoru, klíčovými body života města, a nikoli dálničními křižovatkami. Dosud realizované významné křižovatky prokazatelně zhoršily prostředí města.

Město si už nemůže dovolit podporovat sebedestruktivní procesy, kam patří například podzemní garáže na Václavském náměstí nebo tunelová řešení městského okruhu. Naopak je třeba podporovat městotvorné projekty jako přirozené propojení Václavského náměstí a Vinohradské třídy, přebudování magistrály do formy městských bulvárů, na obecné úrovni pak prioritní naddimenzování chodníků umožňující třeba restaurační provoz či výsadbu stromořadí.



Foto: euro

Méně aut. Vedení Prahy se snaží zredukovat dopravní zátěž v centru české metropole

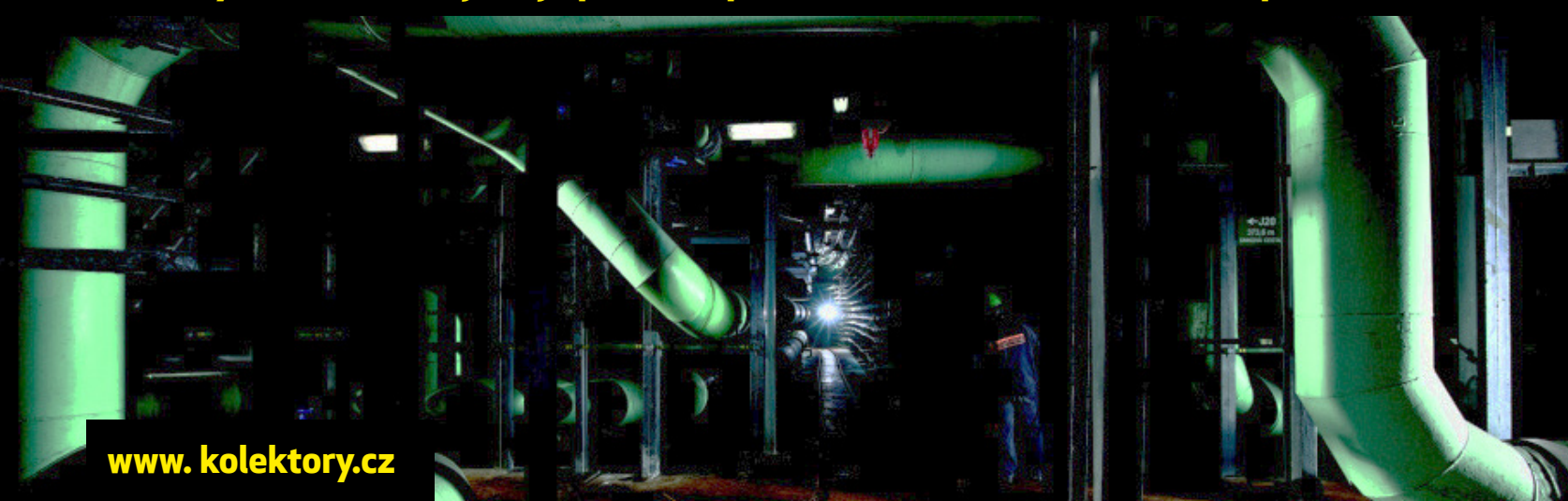
Dopravní systém je třeba neustále vyhodnocovat a přizpůsobovat situaci. Stav a realizace komunikačního systému se rovněž odvíjí od finančních možností města. Praha

by si však měla stanovit dlouhodobé strategické priority a podle svých reálných možností je postupně naplňovat. **Ondřej Boháč, poradce radního pro územní rozvoj**

A120008512

inzerce

Kolektory Praha, a.s. zajišťuje provoz, správu a údržbu kolektorové sítě pod hl. městem



www.kolektory.cz



Město není koridor. Architektka Pavla Melková přednáší o tom, že veřejný prostor má vybízet k pobytu ve městě



Pan Plán. Architekt Roman Koucký vede od letoška tým pověřený přípravou nového územního plánu



Cenná inspirace. Architekt z URM Pavel Hnilička představil praxi Vídně, Berlína či Mnichova



Kola pro všechny. Zastupitelka Monika Krobová Hášová popisuje moderátorce konference Michale Hergetové projekt bike sharingu



Pohled z městských částí. Radní Tomáš Hudeček (vlevo) přizval ke stolu starostku Prahy 3 Vladislavu Hujovou (zcela vpravo) a Iva Slavíka ze sdružení Dvojka sobě



Panelová diskuse. Prostor dostali také tajemník Klubu Za starou Prahu Richard Biegel a Vratislav Filler z iniciativy Auto*Mat.



Oponent. Náměstek ministra pro místní rozvoj Miroslav Kalous (ODS) se ne vždy shodne s radním Tomášem Hudečkem (TOP 09)



URM se mění. Zástupce ředitele Útvaru rozvoje hlavního města Prahy (URM), který je příspěvkovou organizací magistrátu, Kamil Kubiš popisuje aktuální proměnu úřadu



Slovo dostávají radnice. Starosta Prahy 14 Radek Vondra podpořil vypracování Metropolitního územního plánu

Foto E15 Anna Vacová 12x



Hlas z byznysu. Obklopen architektky hovoří o svých letitých zkušenostech generální ředitel společnosti Kolektory Praha Otakar Čapek (třetí zleva)

Materiály on-line

Podrobnosti o konferenci včetně prezentací řečníků a fotodokumentace naleznete na adrese konference.e15.cz

Slovo nakonec.

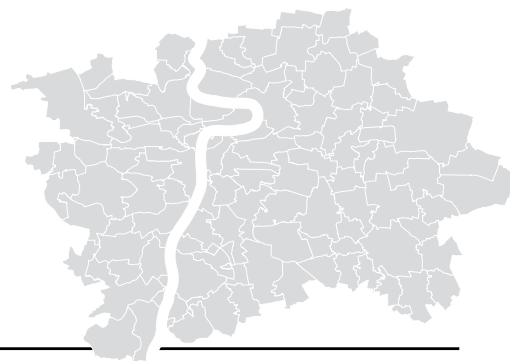
Celodenní maraton příspěvků a diskuzí o budoucnosti metropole zakončil šéfredaktor deníku Mladá fronta E15 Tomáš Skřivánek



MLADÁ FRONTA



Leading Minds Forum



Dne 31. října 2012 se v Rezidenci primátora, Mariánské náměstí 2, Praha 1, uskutečnilo pod záštitou RNDr. Tomáše Hudečka, Ph.D., náměstka primátora hl. m. Prahy a předsedy Komise Rady hl. m. Prahy pro územní plán a jeho změny, sedmé diskusní setkání na téma

Město pro lidi, nebo pro auta? Jak se bude Praha rozvíjet po roce 2016?

**Organizátoři akce, poradenská společnost DDeM, s. r. o.
a vydavatelství Mladá fronta a. s.,
děkují partnerům, řečníkům a účastníkům.**

ZÁŠTITA

RNDr. Tomáš Hudeček, Ph.D., náměstek primátora hl. m. Prahy a předseda Komise Rady hl. m. Prahy pro územní plán a jeho změny

PARTNER



ODBORNÝ GARANT



POŘADATELÉ

